

Զանգվածային հաղորդակցության միջոցները որպես գիտական ուսումնասիրման օբյեկտ Հայաստանի Հանրապետությունում (ատենախոսությունների օրինակով, 1991-2022 թթ.)

*Տարոն Դանիելյան
Նաղաշ Մարտիրոսյան*

DOI: <https://doi.org/10.58726/27382915-2023.1-153>

Հանգուցային բառեր. ժուռնալիստիկա, մամուլ, ռադիո, հեռուստատեսություն, առցանց մեդիա, կինո, գովազդ

Աերածնություն: Զանգվածային հաղորդակցության միջոցների ու ազդեցության ձևերի ուսումնասիրությունը տարեցտարի ընդլայնում է իր առարկայական շրջանակը՝ մշտապես հարստանալով տեսական ու կիրառական նոր հայեցակարգերով: Անկախության տարիներից սկսած՝ ՀՀ-ում նույնպես փոխվեցին հարացուցային պատկերացումները ՋՀՄ ոլորտի նկատմամբ: Մեդիան՝ որպես գիտական ուսումնասիրման օբյեկտ, դուրս եկավ բանասիրական ու պատմական գիտությունների ծիրից և սկսեց ուսումնասիրվել նաև այլ գիտաճյուղերի համակարգում:

Միջգիտակարգային ուսումնասիրությունները ինչպես հարստացրին մեդիային վերաբերող գիտական հավաքածուն, այնպես էլ առաջ քաշեցին որոշ խնդիրներ: Այսպես, մեդիայի տեսաբան Հ. Բայադյանն առանձնացնում է երեք խնդիր.

- ա) մինչ օրս լուծված չէ հումանիտար և սոցիալական գիտությունների համար նոր ուսումնական ծրագրերի մշակման խնդիրը,
- բ) խորհրդային ժառանգություն մնացած բուհական կառուցվածքը, որը միջգիտակարգային ուսումնասիրությունների համար միջֆակուլտետային ակտիվ փոխհամագործակցության հնարավորություն չի տալիս,
- գ) հայերեն գրքերի ու դասագրքերի բացակայությունը և կադրային ռեսուրսի սակավությունը [29, 13]:

ՋՀՄ-ի ֆենոմենի նկատմամբ ձևավորված հետաքրքրությունն ունի օբյեկտիվ պատճառներ: Տեղեկատվական դարաշրջանում մեծացել է մեդիայի դերը հանրության և քաղաքակրթությունների կյանքում, իսկ տեղեկատվական հոսքերը դարձել են անկառավարելի: Այդ տեսակետից մեդիաոլորտն ունի համակարգային ուսումնասիրման և իմաստավորման կարիք, ինչը թույլ կտա շտկումներ և որոշակի կարգավորումներ մտցնել ոլորտում ՋՀՄ-ների բնականոն գործունեության և մեդիաարտադրանք՝ սպառողների շահերի ու անվտանգության համար: Մեդիայի գիտական ուսումնասիրությունների

նկատմամբ տարբեր մոտեցումները պետք է հիմնված լինեն «ստեղծարարական, մշակութային, պատմական, սոցիոլոգիական և այլ գիտակարգերի համակարգի վրա, որը ոչ միայն պետք է ներառի պրակտիկ լրագրության ստեղծման և կառավարման շրջփափուլերը, այլ նաև պետք է արտացոլի լրագրության և հանրության փոխադարձ ազդեցությունը» [142, 301]:

Լրագրողական բարձրագույն կրթության և լրագրագիտության նկատմամբ պատմականորեն մշտապես եղել են ներհակ մոտեցումներ: ՀՀ-ում այդ հակասությունը դրսևորվում է նաև ՀՀ բուհական և հետբուհական կրթության ասպարեզներում: Մասնավորապես, ռուսական լրագրագիտության ավանդույթներով ձևավորված գիտության այս բնագավառը ՀՀ-ում մինչև օրս էլ դիտարկվում է բանասիրական առարկաների ենթախմբում. ոլորտի ուսումնասիրողներին շնորհվում է բանասիրական գիտությունների թեկնածուի կամ դոկտորի աստիճան և գրականագիտության դոցենտի կոչում: Մակայն ՀՀ կառավարության 2014 թ. հոկտեմբերի 23-ի N 1191-Ն որոշման համաձայն՝ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների և որակավորումների ցանկում «Լրագրություն» մասնագիտությունն ընդգրկված է Սոցիալական գիտությունների խմբում (032 «Լրագրություն և տեղեկատվական գիտություններ». 032101.00.6. Լրագրության բակալավր, 032101.00.7. Լրագրության մագիստրոս): Բացի դրանից՝ «Հումանիտար գիտություններ և արվեստ» խմբի (02) «Արվեստ» ենթախմբում (021) 0211 կոդով ընդգրկված են «Տեսալսողական արվեստ և մեդիաարվեստ» մասնագիտությունները (Տեսալսողական արվեստ՝ 021101.00.6. Արվեստի բակալավր, 021101.00.7. Արվեստի մագիստրոս, Մեդիաարվեստ՝ 021102.00.6. Արվեստի բակալավր, 021102.00.7. Արվեստի մագիստրոս, Կինոարվեստ՝ 021103.00.6. Արվեստի բակալավր, 021103.00.7. Արվեստի մագիստրոս) [143]:

Այս հակասությունը ևս մեկ անգամ ապացուցում է, որ մեդիաոլորտը միատարր չէ. ՋՀՄ-ներն առհասարակ, իսկ լրագրությունը մասնավորապես միջգիտակարգային ուսումնասիրության կարիք ունեն, և նրանց տեսական ու գործնական հայեցակարգերի ձևակերպումները կարող են իմաստավորվել միայն այդ հանգամանքը հաշվի առնելով:

Նպատակ և խնդիրներ: Մեր հոդվածի նպատակն է ստեղծել մեդիա-ուսումնասիրությունների գիտական համայնապատկերը ՀՀ-ում և բացահայտել լրագրագիտության տեղը այդ չափումների մեջ, իսկ խնդիրն է մեդիաբնագավառին վերաբերող ուսումնասիրությունների քանակական և որակական վերլուծությունը:

Աշխատանքը արդիական է, քանի որ թույլ է տալիս պատկերացում կազմել ՀՀ-ում մեդիաոլորտի նկատմամբ ուսումնասիրությունների թեմատիկ շրջանակը, որը կարող է կողմնորոշիչ դեր ունենալ հետագա հետազոտողների համար:

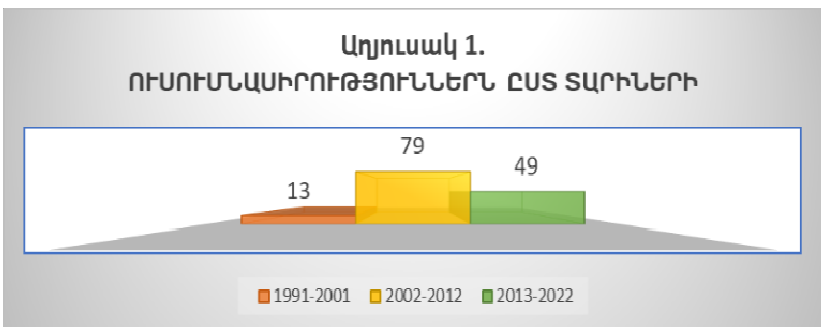
Թեմայի ուսումնասիրության ընթացքում օգտագործել ենք քանակական

և որակական վերլուծության, ինչպես նաև համեմատական ու համադրական մեթոդների սկզբունքները:

Աշխատանքի աղբյուրագիտական հիմքը կազմում է ՀՀ ԲՈԿ-ի կայքում «Պաշտպանությունների արխիվ» բաժնում առկա ատենախոսությունների վերնագրերի ցանկը՝ ըստ համապատասխան մասնագիտությունների: Ցանկը կազմելիս հաշվի են առնվել բոլոր այն ատենախոսությունները, որոնց վերնագրերում առկա է զանգվածային հաղորդակցության միջոցի կամ զանգվածային հաղորդակցության ազդեցության միջոցի անվանումը: Պետք է նշենք, որ որոշ ատենախոսությունների (օրինակ՝ հասարակական մտքի զարգացման վերաբերյալ) աղբյուրագիտական հիմքը կարող է լինել ՋՀՄ-ի որոշ տեսակ, սակայն վերնագրում ՋՀՄ-ի մասին հիշատակության բացակայության պատճառով տվյալ աշխատանքները չեն ընդգրկվել մեր ցուցակում:

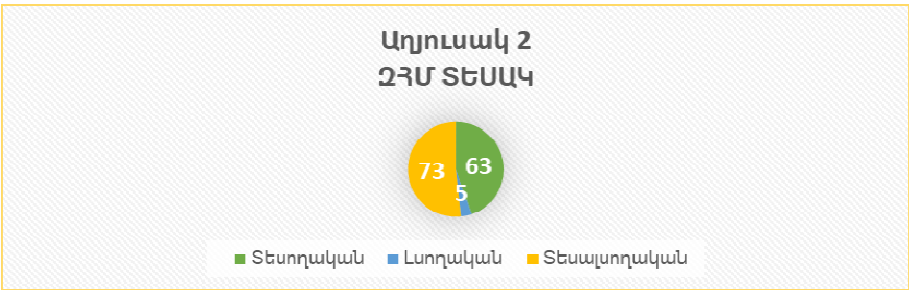
Հավալենք, որ չենք հավակնում մեկ աշխատանքի շրջանակում տալ սպառիչ և համակարգային վերլուծություն թեմայի վերաբերյալ, սակայն տվյալ ուսումնասիրությունը կարող է հիմք դառնալ ապագայում ավելի համակողմանի վերլուծություններ կատարելու համար:

Արդյունքներ: Ատենախոսությունների քանակական վերլուծությունը պայմանականորեն բաժանել ենք 3 շրջափուլի: Առաջին շրջափուլն ընդգրկում է 1991-2001 թթ. (11 տարի), երկրորդ շրջափուլը՝ 2002-2012 թթ. (11 տարի), երրորդ շրջափուլը՝ 2013 թ.-ից մինչև 2022 թ. նոյեմբերի 20 (շուրջ 10 տարի): Շրջափուլերի բաժանումը լոկ զարգացման համաչափությունը ներկայացնելու միտում ունի և պայմանավորված չէ այլ արտաքին գործոններով: Արդյունքում ունենք հետևյալ պատկերը: 1991-ից մինչև 2022 թ. նոյեմբեր ՀՀ-ում ՋՀՄ-ն՝ որպես գիտական ուսումնասիրության օբյեկտ, հիշատակվում է 141 ատենախոսությունների վերնագրերում (տե՛ս աղյուսակ 1):

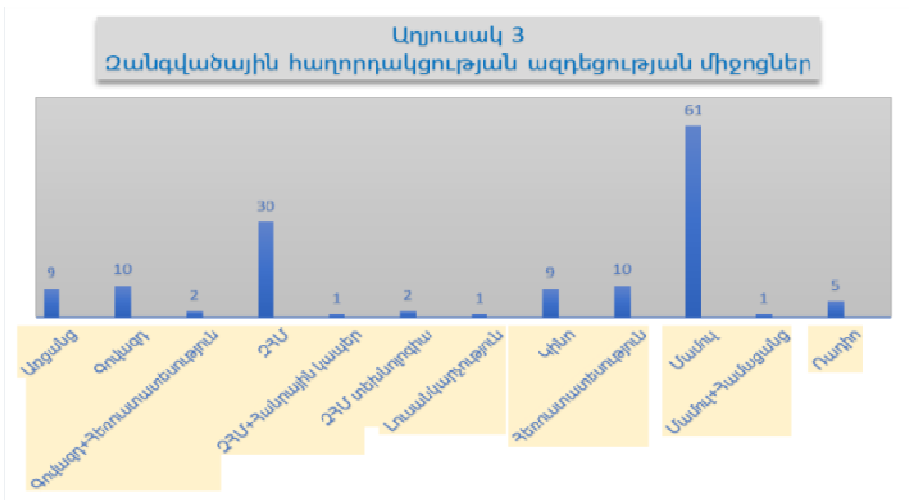

Մեր կարծիքով վերջին տարիներին ատենախոսությունների պաշտպանության նվազումը պայմանավորված է ՀՀ ԲՈԿ-ի կողմից կատարված կանոնակարգային փոփոխություններով, որոնցով խստացվեցին պահանջները գիտական աստիճանի հայցման համար: Ենթադրում ենք, որ քանակական այս

նվագումն առկա է նաև այլ բնագավառներում: Հաջորդ աղյուսակում ներկայացված է այն հանրագումարը, թե ՋՀՄ-ի ո՞ր տեսակն է առավել հաճախ եղել ուսումնասիրության օբյեկտ (տե՛ս աղյուսակ 2):

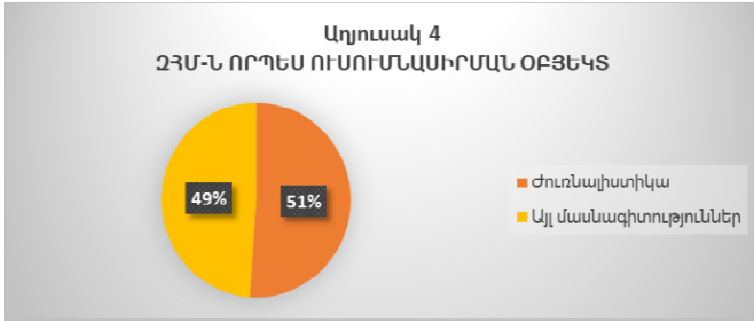

Եթե ընդհանուր հանրագումարով առաջին տեղում են զանգվածային հաղորդակցության տեսալսողական միջոցները, ապա գիտական ուսումնասիրման օբյեկտի առումով որպես զանգվածային հաղորդակցության ազդեցության միջոց անհամեմատ գերիշխող դիրքում է մամուլը (տե՛ս աղյուսակ 3):

Եթե քանակական համեմատություն կատարենք «Ժուռնալիստիկա» մասնագիտությամբ ուսումնասիրությունների և այլ մասնագիտությունների գիտական աշխատանքների միասնական թվաքանակի միջև, ապա կտեսնենք, որ 32 տարվա ընթացքում քանակական տարբերությունն ակնհայտ է. 72 աշխատանք գրվել է «Ժուռնալիստիկա» մասնագիտության գծով, 69 աշխատանք՝ այլ մասնագիտությունների: Տոկոսային հարաբերակցությունն

ունի հետևյալ պատկերը (տե՛ս աղյուսակ 4):

Այժմ փորձենք վերլուծել «Ժուռնալիստիկա» մասնագիտության և այլ գիտական ուղղությունների հետաքրքրությունների ընդհանուր շրջանակը ՉՀՄ ոլորտում՝ պարզելով նրանց հատման կետերը:

Պատմական գիտություններ (Է. 00.00)

Պատմական գիտությունների երեք գիտաճյուղի կողմից ՉՀՄ-ն ուսումնասիրվել է հետևյալ թեմաներով:

«Ազգագրություն» (Է. 00.04) մասնագիտությամբ առանձնացրել ենք 2 ատենախոսություն, որոնցում ուսումնասիրվել է ՉՀՄ-ների դերը սփյուռքահայության կյանքում [33, 108]: **«Հայոց պատմություն» (Է. 00.01)** մասնագիտության 10 ատենախոսություններից 3-ը նվիրված են հայ պարբերական մամուլի զարգացման հարցերին [124; 103; 41], 4-ը նվիրված են հայ (այդ թվում 3-ը սփյուռքահայ [111; 57; 131]) [117], 2-ը՝ արաբական պարբերական մամուլի [54; 53]՝ հայ ժողովրդի որոշակի ժամանակաշրջանի խնդիրներին անդրադարձող հրապարակումներին, և մեկ ատենախոսություն՝ հայկական կինոյի կայացման պատմությանը [139]: **«Համաշխարհային պատմություն» (Է. 00.02)** մասնագիտությամբ առանձնացրել ենք մեկ ատենախոսություն: Այն նվիրված է արաբական մամուլում հայկական ցեղասպանության լուսաբանմանը [21]:

Նշված ժամանակահատվածում **«Ժուռնալիստիկա» (Ժ. 01.06)** մասնագիտությամբ սփյուռքահայ մամուլին վերաբերող 3 աշխատանք է գրվել [95; 2; 92]:

Հայկական ՉՀՄ-ների զարգացման պատմությանն անդրադարձ է կատարվել 11 աշխատանքի մեջ [19; 88; 48; 140; 112; 28; 36; 128; 126; 82; 81]: Հայ հասարակական մտքի զարգացմանը վերաբերող աշխատանքների թիվը 7 է [98; 120; 69; 78; 23; 60; 6]: Արտասահմանյան մեդիան լրագրագետների կողմից ուսումնասիրվել է 2 անգամ [106; 93]: Փաստորեն, **«Ժուռնալիստիկա»** մասնագիտության 22 ատենախոսություն թեմատիկ հատման կետ է ունեցել պատմական գիտությունների թեմատիկ ուղղությունների հետ:

Արվեստագիտություն (ԺԷ. 00.00)

«Արվեստագիտության» երկու գիտաճյուղի ներկայացուցիչների կողմից ՋՀՄ-ն ուսումնասիրվել է մի շարք թեմաներով:

«Թատերական արվեստ. Կինոարվեստ. Հեռուստատեսություն» (ԺԷ. 00.01) մասնագիտությամբ ներկայացված 5 ատենախոսությունն էլ նվիրված է կինոարվեստին: Դրանք անդրադառնում են ինչպես կինոյի տեխնոլոգիական [27; 123] և գեղարվեստական [38] արտահայտչամիջոցներին, այնպես էլ սոցիալ-հոգեբանական հատկանիշներին [11; 75]: «Կերպարվեստ. Դեկորատիվ և կիրառական արվեստ. Դիզայն» (ԺԷ. 00.03) մասնագիտության 5 աշխատանք էլ ունեն թեմատիկ տարբեր ուղղություններ՝ լուսանկարչություն [12], տպագրական գրաֆիկա [10], միջնադարյան արվեստ [43], կինոագրագիր [52], երգիծանկարչություն [59]:

«Ժուռնալիստիկա» մասնագիտության գծով արվեստի ոլորտին վերաբերող ատենախոսություններից կարող ենք առանձնացնել 4 աշխատանք [1; 17; 55; 133]:

Սոցիոլոգիական գիտություններ (ԻԲ. 00.00)

«Սոցիոլոգիական հետազոտությունների մեթոդաբանություն, տեսություններ, սոցիալական տեխնոլոգիաներ և գործընթացներ» (ԻԲ. 00.01) մասնագիտության գծով ՋՀՄ-ին վերաբերող մեկ ուսումնասիրություն է կատարվել, որը ներկայացնում է Իրանի հեռուստատեսության դերը երիտասարդների արժեհամակարգի և վարքագծային դիրքորոշման ձևավորման գործում [62]:

«Ժուռնալիստիկա» մասնագիտությամբ սոցիոլոգիայի գիտաճյուղին հարաբերվող աշխատանքներից 5-ը վերաբերում են հայաստանյան իրականությունը [8; 22; 47; 65; 94], մեկը Իրանի Հանրապետությանը [85]:

Քաղաքական գիտություններ (ԻԳ. 00.00)

Քաղաքական ինստիտուտներ և գործընթացներ (ԻԳ. 00.02)

Այս գիտակարգում խնդրո առարկա ժամանակահատվածում առկա է 3 աշխատանք, որոնք վերաբերում են հասարակական-քաղաքական կարծիքի ձևավորման հարցում ՋՀՄ-ների դերին [49], քաղաքական հաղորդակցման առանձնահատկությունների արտացոլմանը [113] և քաղաքական ընտրաբաշխման տեխնոլոգիաներին [26]: «Ժուռնալիստիկա» մասնագիտությամբ քաղաքական թեմաներով ուսումնասիրությունները 3-ն են [4; 68; 86; 118]:

Գիտություններ երկրի մասին (ԻԴ. 00.00)

Այս գիտակարգում ՋՀՄ-ները գիտական ուսումնասիրման օբյեկտ են դարձել «Աշխարհագրություն» (ԻԴ. 03.01) մասնագիտության ուղղությամբ: Առկա է ընդամենը մեկ աշխատանք, որը վերաբերում է ՋՀՄ-ների դերին զբոսաշրջության զարգացման հարցում [137]: Զբոսաշրջության թեմային «Ժուռնալիստիկա» մասնագիտությամբ ուսումնասիրությունների մեջ հանդիպում ենք մեկ անգամ: Աշխատանքը վերաբերում է ՀՀ-ում զբոսաշրջության

մեջ գովազդային-տեղեկատվական գործունեությանը [70]:

Հոգեբանություն (ԺԹ. 00.00)

«Հոգեբանություն» մասնագիտությամբ մեկ աշխատանք է ներկայացված **«Սոցիալական հոգեբանություն» (ԺԹ.00.03)** գիտաճյուղի ցանկում, որը վերաբերում է արտակարգ իրավիճակներում լրագրողների աշխատանքի սոցիալ-հոգեբանական պատրաստվածության խնդիրներին [89]: Արտակարգ իրավիճակներում լրագրողի աշխատանքի առանձնահատկություններին մեկ անդրադարձ է կատարվել նաև **«Ժուռնալիստիկա»** մասնագիտության գիտակարգում [107]:

Լեզվաբանություն (Ժ. 02.00)

Այս գիտական ուղղությամբ առանձնացրել ենք 22 աշխատանք: Նշենք, որ **«Ժուռնալիստիկա»** մասնագիտությամբ ուսումնասիրությունների մեջ չկան աշխատանքներ, որոնք թեմատիկ առումով հատման կետ ունեն լեզվաբանական ուսումնասիրությունների հետ:

Այս գիտակարգում քանակական բաշխվածությունը գիտաճյուղերի միջև ունի հետևյալ պատկերը՝ **«Հայոց լեզու» (Ժ. 02.01)**՝ 6 աշխատանք [25; 50; 83; 109; 127; 129], **«Ընդհանուր և համեմատական լեզվաբանություն» (Ժ. 02.02)**՝ 2 աշխատանք [101; 141], **«Սլավոնական լեզուներ» (Ժ. 02.04)**՝ մեկ աշխատանք [7], **«Ռոմանագերմանական լեզուներ» (Ժ. 02.07)**՝ 13 աշխատանք [9; 14; 30; 31; 32; 44; 45; 61; 63; 76; 96; 134; 141]:

Լեզվաբանական ատենախոսությունները ներառում են թե՛ գանգվածային հաղորդակցության միջոցների, թե՛ գանգվածային հաղորդակցության ազդեցության միջոցների լեզվական առանձնահատկությունները և խնդիրները: Դրանք ուսումնասիրված են ինչպես հայաստանյան, այնպես էլ արտասահմանյան ՉՀՄ-ների օրինակով:

Մանկավարժություն (ԺԳ.00.00)

Մանկավարժական ոլորտի գիտական 5 աշխատանքներից երկուսը նվիրված են ուսանողների՝ ապագա լրագրողների և գովազդային մասնագետների ուսուցման խնդիրներին [97; 99], իսկ մյուս երեք աշխատանքները ՉՀՄ-ն են դիտարկել որպես ուսուցման հարթակ կամ միջոց [79; 84; 122]: Բոլոր ուսումնասիրությունները կատարվել են **«Դասավանդման և ուսուցման մեթոդիկա» (ԺԳ. 00.02) մասնագիտությամբ:**

Ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանում **«Ժուռնալիստիկա»** մասնագիտությամբ մանկավարժական թեմատիկայի ուսումնասիրություններ չեն կատարվել: Թերևս կարելի է առանձնացնել միայն Ս. Բրուսյանի «Արևելահայ մանկավարժական մամուլի սկզբնավորումը և զարգացման միտումները (19-րդ դարի երկրորդ կես)» աշխատանքը, որն առավելապես պատմատիպաբանական բնույթի է, քան մանկավարժական:

Իրավագիտություն (ԺԲ. 00.00)

Իրավագիտական բնագավառի աշխատանքների մեջ **«Մասնավոր իրա-**

վունք» (ԺԲ. 00.03) մասնագիտությամբ կատարվել է մեկ աշխատանք, որն անդրադառնում է գովազդային գործունեությանը՝ որպես գործարարական գործունեության տեսակի [119]:

Սակայն **«Ժուռնալիստիկա»** մասնագիտությամբ մեդիայի և լրագրության իրավական կարգավորման և ինքնակարգավորման խնդիրներին ավելի շատ են անդրադարձել: Աշխատանքների թիվը 5-ն է [34; 51; 87; 90; 116]:

Տնտեսագիտություն (Ը. 00.00)

Այս գիտակարգում ՁՀՄ-ներին վերաբերող ուսումնասիրությունները կատարվել են **«Տնտեսության, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում» (Ը. 00.02)** մասնագիտությամբ: 6 աշխատանքից երեքը վերաբերում են գովազդային ոլորտին [105], մյուսները՝ հեռահաղորդակցության շուկայի [3], առողջապահության ոլորտում մեդիամարքեթինգի [115] զարգացման հիմնախնդիրներին, ինչպես նաև ՁԼՄ կառավարման և պետական կարգավորման խնդիրներին [15]:

«Ժուռնալիստիկա» մասնագիտությամբ տնտեսական թեմատիկայի և ՁՀՄ կառավարման խնդիրների ուսումնասիրությունները երեքն են [77; 91; 104]:

Գրականագիտություն (Ժ. 00.00)

Ներգիտակարգային համակարգում «Ժուռնալիստիկա» մասնագիտության և այլ մասնագիտությունների հատման կետերի հարաբերակցությունը հետևյալն է՝ **«Հայ միջնադարյան և նոր գրականություն» (Ժ. 01.01)**՝ 3 աշխատանք [35; 42; 130], **«Բանահյուսություն» (Ժ. 01.05)**՝ 1 աշխատանք [135], **«Գրադարանագիտություն. Մատենագիտություն և արխիվավարություն» (Ժ. 01.09)**՝ 2 աշխատանք [72; 102]:

Գեղարվեստական-հրապարակախոսական ժառանգությանը վերաբերող գիտական աշխատանքները **«Ժուռնալիստիկա»** մասնագիտությամբ հիմնականում կատարվել են մինչև 2010 թ.: Ընդհանուր առմամբ աշխատանքների թիվը 9-ն է [13; 18; 24; 67; 73; 80; 114; 121]:

Առանց թեմատիկ ընդհանրությունների աշխատանքների թիվը **«Ժուռնալիստիկա»** մասնագիտությամբ 16-ն է [5; 16; 20; 37; 39; 46; 56; 64; 66; 71; 74; 100; 110; 125; 132; 136]:

Այսպիսով, մեդիաուսումնասիրությունների համայնապատկերը վկայում է, որ ՁՀՄ-ն՝ որպես գիտական ուսումնասիրության օբյեկտ, միջգիտակարգային երևույթ է: ՀՀ-ում մեդիաոլորտին նվիրված ուսումնասիրությունները «Ժուռնալիստիկա» մասնագիտության և այլ մասնագիտությունների քանակական հարաբերակցության սանդղակում գրեթե հավասար են: Հայաստանի երրորդ Հանրապետության 31-ամյա պատմության ընթացքում լրագրագետները չեն անդրադարձել բացառապես լեզվաբանական խնդիրներին: ՁՀՄ-ներին ու լրագրության վերաբերող նեղ գիտական ուսումնասիրությունների թիվը 16-ն է, սակայն այդ աշխատանքների մեջ էլ, անշուշտ, կան այլ գիտություններին վերաբերող թեմատիկ տարրեր:

Օգտագործված աղբյուրների ցանկ

1. Աբրահամյան Ա., Հեռուստատեսական Ժամանակակից դրսևորումները հեռուստատեսությունում, 2012:
2. Աբրահամյան Գ., Հայաստանը լիբանանահայ մամուլում 1988-1998 թթ., 2004:
3. Աղիյան Ս., Հեռահաղորդակցության շուկայի զարգացման առանձնահատկությունները և հեռանկարները ՀՀ օրինակով, 2015:
4. Ալավերդյան Դ., Տեղեկատվական պատերազմներ. լուսաբանման հայկական փորձը, 2011:
5. Ալեքսանյան Հ., ԼՂՀ տեղեկատվական դաշտի համապատկերը և խնդիրը (չճանաչված երկրի լրատվությունը), 2010:
6. Ալոյան Լ., «Մշակ» լրագրի հրապարակախոսությունը 1905-1921 թթ., 1998:
7. Այդինյան Ա., Հայաստանի ռուսալեզու մամուլի լեզվական առանձնահատկությունները, 2015:
8. Անաստասյան Ա., Հեռուստատեսությունը և դեռահասի արժեհամակարգային փոխակերպումները (ՀՀ հեռուստաընկերությունների օրինակով, 2010-2015 թթ.), 2017:
9. Ապրեսյան Ա., Լրագրային տեքստի կառուցվածքային առանձնահատկությունները հաղորդակցական լեզվառճաբանության տեսանկյունից (ժամանակակից անգլալեզու մամուլի փաստական նյութի հիման վրա), 2001:
10. Առաքելյան Ա., 1860-80-ական թթ. խորհրդահայ տպագրական գրաֆիկան, 2011:
11. Առաքելյան Ա., Հերոսի պրոբլեմը հայ կինոյում, 2003:
12. Առաքելյան Գ., Անդրանիկ Քոչարի լուսանկարչական արվեստը, 2014:
13. Առաքելյան Գ., Արդի հայ մամուլը և գրականությունը (1990-2006 թթ.), 2007:
14. Առաքելյան Հ., Ներգործումը անգլերեն գովազդային մեդիադիսկուրսում, 2022:
15. Ասատրյանց Ս., ԶԼՄ կառավարման և պետական կարգավորման խնդիրները ՀՀ-ում, 2009:
16. Ասլանյան Կ., ՀՀ հանրային և մասնավոր ռադիոընկերությունների ծրագրային քաղաքականությունը. հիմնախնդիրներ և զարգացման միտումներ, 2012:
17. Ասկարյան Շ., Մշակութային կյանքը արցախյան մամուլում (1990-2010 թթ.), 2015:

18. Ավագյան Մ., Մ.Ա. Բուլգակովի հրապարակախոսությունը, 2005:
19. Ավետիսյան Ա., Համացանցային զանգվածային լրատվամիջոցներ. ձևավորումը և զարգացումը Հայաստանում, 2016:
20. Ավետիսյան Ա., Հեռուստածրագրերի տիպաբանություն (հեռուստատեսությունը հասարակական նոր հարաբերությունների պայմաններում), 2010:
21. Արիսյան Ն., Հայոց ցեղասպանության լուսաբանումը արաբական մամուլում (1877-1930 թթ.) և դրա վերաբերյալ սիրիացի մտավորականների կարծիքը, 2001:
22. Բաբուխանյան Ջ., ՋԼՄ-ների դերը Հայաստանի Հանրապետության իմիջի ձևավորման գործում, 2016:
23. Բաբուխանյան Հ., Հայ-թուրքական փոխհարաբերությունները հայ ժամանակակից մամուլում (1990-2010 թթ.) քննադատական վերլուծություն, 2012:
24. Բագրատյան Ն. Հրանտ Մաթևոսյանի հրապարակախոսությունը, 2006:
25. Բալոյան Հ., Արդի մամուլի հրապարակախոսության լեզուն, 2008:
26. Բաղդասարյան Ա., Քաղաքական ընտրարշավի կազմակերպման տեխնոլոգիան (ՀՀ օրինակով), 2003:
27. Բաղդասարյան Գ., Չայնը ֆիլմի կառուցվածքում, 2014:
28. Բաղդասարյան Ն., «Հնչակ» լրագիրը (1888-1915), 2011:
29. Բայադյան Հ., Մշակութաբանություն և/կամ մշակութային ուսումնասիրություններ // Ժուռնալիստիկա և հաղորդակցություն (Տեսության և պատմության հարցեր), 2 (14), Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2019, էջ 13:
30. Բարսեղյան Գ. Դիպլոմատությունների իմաստակառուցվածքային առանձնահատկությունները (անգլալեզու տպագիր և առցանց լրագրերի նյութի հիման վրա), 2017:
31. Բարսեղյան Գ., Սպորտային լրագրության լեզվառճական առանձնահատկությունները (անգլալեզու սպորտային ամսագրերի նյութի հիման վրա), 2005:
32. Բարսեղյան Լ., Հեռուստատեսային գովազդի լեզվագործարանական առանձնահատկությունները անգլերենում (հայերենի և ռուսերենի զուգադրությամբ), 2003:
33. Բարսեղյան Ս., Էթնիկ մամուլի դերը հայկական սփյուռքում, 2020:
34. Բժիկյան Պ., Տեղեկատվական իրավահարաբերությունների առանձնահատկությունները ՀՀ զանգվածային լրատվության ոլորտում, 2006:
35. Բռեհնենսիեկեր-Չաքարյան Ա., Հայ հին գրականությունը «Բազմավեպ»-ի էջերում, 2004:
36. Բրուսյան Ա., Արևելահայ մանկավարժական մամուլի սկզբնավորումը և զարգացման միտումները (19-րդ դարի երկրորդ կես), 2008:

37. Գալոյան Ա., Հետաքննական լրագրություն (ՀՀ զանգվածային լրատվամիջոցների օրինակով), 2007:
38. Գալստյան Ս., Այլաբանությունը հայ կինոարվեստում, 2007:
39. Գասպարյան Ք., Մամուլի տեղեկատվական արդյունավետ միջոցներ (Ղարաբաղյան հիմնահարցը), 2014:
40. Գերմանյան Վ., Գովազդի արդյունավետությունը կազմակերպություններում, 2014:
41. Գևորգյան Լ., Գր. Արծրունին և նրա «Մշակը», 1996:
42. Գևորգյան Մ., Գրիգոր Զոհրապը հրապարակախոս և գեղագետ, 2007:
43. Գրիգորյան Ա., Հայ միջնադարյան արվեստի պատմագրությունը 19-րդ դարում և 20-րդ դարասկզբի հայ պարբերական մամուլում, 2011:
44. Գրիգորյան Գ., Անձնական և անդրադարձ դերանունների գործաբանական արժևորումը ժամանակակից անգլալեզու սոցիալական մեդիայում, 2018:
45. Գրիգորյան Զ., Գրքի գովազդի լեզվագործաբանական առանձնահատկությունները ժամանակակից անգլերենում, 2013:
46. Գրիգորյան Կ., Ամսագիրը որպես լրատվամիջոց, 2007:
47. Գրիգորյան Մ., ԶԼՄ-ի լսարանը (ՀՀ լրատվամիջոցների օրինակով), 2007:
48. Դանիելյան Տ., Ռադիոյի արդի փուլի օրինաչափությունները և զարգացման միտումները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2012:
49. Դավթյան Ա., ԶԼՄ-ների դերը հասարակական-քաղաքական կարծիքի ձևավորման գործընթացում, 2009:
50. Դավթյան Յ., Արևելահայ մամուլի լեզուն հետխորհրդային շրջանում, 2006:
51. Դոյրոյան Շ., Մամուլի ազատության սահմանադրական երաշխիքները, 2001:
52. Եղիազարյան Ա., Հայկական կինոագրագիր, 2011:
53. Ետյան Մ., Հայկական հարցը Սիբիրիայի արաբական մամուլում 1908-1914 թթ., 2013:
54. Երանոսյան Ն., Հայկական հարցը Եգիպտոսի արաբալեզու մամուլում 1870-1890-ական թթ. 2015:
55. Երիցյան Ս., Հեռուստատեսություն. գործառույթները, զարգացման միտումները և հեռանկարները, 2004.
56. Թադևոսյան Մ., Ժամանակակից տեղեկատվական հոսքերը Հայաստանի ԶԼՄ-ներում. Մեդիատիրոջի վերափոխման առանձնահատկությունները, 2021:
57. Թադևոսյան Մ., ՀՀ քաղաքական կյանքը անդրկովկասյան և սփյուռքահայ մամուլի լուսաբանմամբ (1918 թ. մայիս-1919 թ. մայիս), 2001:
58. Թամրազյան Հ., Գովազդի կարգավորման խնդիրները ՀՀ-ում, 2008:

59. Թորոսյան Ա., 19-րդ դարի երկրորդ կեսի և 20-րդ դարի առաջին տասնամյակի հայ երգիծանկարչությունը, 2009:
60. Թորոսյան Ս., Հասարակական-քաղաքական թեմատիկան հայ հրապարակախոսության մեջ (ըստ ՀՀ պարբերական մամուլի 1998-2009 թթ.), 2011:
61. Թութունջյան Հ., Քաղաքական գովազդի ժանրային խոսույթային առանձնահատկությունները, 2008:
62. Խալիլի Ս., Հեռուստատեսության դերը Իրանի երիտասարդության մոտ արժեքների և դիրքորոշումների ձևավորման գործում, 2018:
63. Խաչատրյան Ա., Անգլալեզու կորպորատիվ կայքերի լեզվառճական առանձնահատկությունները, 2013:
64. Խաչատրյան Ա., Կոնվերգենցիայի գործընթացը ՋԼՄ-ների համակարգում և նրա ազդեցությունը արդի հայկական լրագրության վրա, 2017:
65. Խաչատրյան Օ., Հանրային կապեր PR և ընտրություններ (ՀՀ ՋԼՄ-ների օրինակով 1998-2008 թթ.), 2010:
66. Խաչիկյան Լ., Հայաստանի Հանրապետության ավանդական զանգվածային լրատվամիջոցների գործունեության հիմնախնդիրները նոր մեդիայի զարգացման պայմաններում, 2017:
67. Խուղավերդյան Ա., Մեքսիկեցի արքեպիսկոպոս Մուրադյանցը խմբագիր և հրապարակախոս, 2008:
68. Օատրյան Հ., Մեդիան և քաղաքական տեխնոլոգիաները (ՀՀ լրատվադաշտի օրինակով), 2018:
69. Կարապետյան Մ., Հայաստան-Եվրոպա քաղաքակրթական առնչությունները 1990-ական թվականների առաջին կեսի հայաստանյան մամուլում, 2015:
70. Կևորկովա Ն., Գովազդային-տեղեկատվական գործունեությունը ՀՀ զբոսաշրջության ինդուստրիայում, 2008:
71. Կիրակոսյան Լ., Արդի հայ մամուլի ժանրային բնութագիրը (ՀՀ-ում հրատարակվող թերթերի օրինակով), 2008:
72. Հակոբյան Ա., Հայ պարբերական մամուլի հետադարձ մատենագրություն. «Ակոս», 2015:
73. Հակոբյան Գ., Սիլվա Կապուտիկյանի հրապարակախոսությունը, 2009:
74. Հակոբյան Վ., Հեռուստատեսային հաղորդակցության արդյունավետությունը, 2006:
75. Համբարձումով Ա., Ս. Փարաջանովի ստեղծագործության սոցիալ-հոգեբանական և գեղարվեստական նախադրյալները (Ս. Փարաջանովի ստեղծագործության սոցիալ-հոգեբանական, գեղագիտական ակունքները), 2011:

76. Հարությունյան Ա., Կենդանուններով փոխաբերությունների լեզվաճանաչողական առանձնահատկությունները անգլաամերիկյան մամուլում (հայերենի զուգադրությամբ), 2022:
77. Հարությունյան Ռ., Հայաստանի տնտեսական լրագրությունը. համեմատական վերլուծություն և հեռանկարներ, 2013:
78. Հարությունյան Տ., Հասարակական իդեալը և նրա փոխակերպումները հետխորհրդային հայ մամուլում, 2015:
79. Հարությունով Լ., Լրագրային բառապաշարի օգտագործման փոխկապակցված ուսուցումը ռուսերեն և անգլերեն լեզուների գործնական պարապմունքների ժամանակ, 2013:
80. Հովհաննիսյան Ա., Հայաստանը Մարիետա Շահինյանի հրապարակախոսության մեջ, 2010:
81. Հովսեփյան Մ., ՀՅԴ Կ. Պոլսի պարբերական մամուլը (1909-1915 թթ.), 2001:
82. Հովսեփյան Մ., Ռադիոշուկայի օրինաչափությունները և զարգացման միտումները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2003:
83. Դուկասյան Հ., Արդի հայ մամուլի լեզուն (2004-2008), 2009:
84. Մաթևոսյան Թ., Լեզվամշակութային իրազեկության զարգացումը բնագրային ֆիլմերի միջոցով անգլերենի մասնագիտական դասընթացում, 2014:
85. Մանիֆար Մ., Ռադիոլսարանի ուսումնասիրման առանձնահատկությունները Իրանի Իսլամական Հանրապետության պետական ռադիոընկերություններում, 2013:
86. Մարգարյան Է., Ռադիոն և քաղաքականությունը. 1991-1999 թ. (ՀՀ ազգային ռադիոյի օրինակով), 1998:
87. Մարոյան Գ., ԶԼՄ-ների օրենսդրական կարգավորումը և ինքնակարգավորումը ԼՂՀ-ում, 2013:
88. Մարկոսյան Ա., PR լրագրության զարգացման առանձնահատկությունները և օրինաչափությունները Հայաստանի զանգվածային լրատվամիջոցներում, 2015:
89. Մարկոսյան Դ., Արտակարգ իրավիճակում աշխատող լրագրողի սոցիալ-հոգեբանական պատրաստավածության հիմնախնդիրները, 2017:
90. Մարտինյան Ի. Կարգավորման և ինքնակարգավորման հիմնախնդիրները հայաստանյան համացանցային լրատվամիջոցներում (2010-2016 թթ.), 2017:
91. Մարտիրոսյան Ա., ԶԼՄ-ի մենեջմենթ (ՀՀ լրատվամիջոցների օրինակով), 2007:
92. Մարտիրոսյան Ն., «Հայրենիք» ամսագրի հրապարակախոսությունը 1920-30-ական թթ. 2003:
93. Մենեմշյան Ա., «Le Monde» -ը և հայ իրականությունը, 2006:

94. Միրաքյան Վ., Սոցիալական դիրքորոշումների ձևավորումը ԶԼՄ-ների միջոցով (ՀՀ ԶԼՄ-ների օրինակով), 2013:
95. Միրզոյան Է., Հայկական թեմատիկան «Ակոս»-ի հրատարակախոսությունում (1996-2007 թթ.), 2015:
96. Մխիթարյան Գ., Պատերազմ, խաղաղություն, վախ հասկացությունների առկայացման միջոցները ամերիկյան մամուլում, 2013:
97. Մխիթարյան Կ., Գովազդային տեքստի լեզվի և ոճի ուսուցման հիմնախնդիրը (անգլերեն նյութի հիման վրա), 2013:
98. Մկրտիչյան Ա., Ղարաբաղյան շարժման արձագանքները 1988-1994 թթ. ՀՀ մամուլում, 2022:
99. Մկրտչյան Ա., Լրագրող ուսանողների հանպատրաստի խոսքի հետախուզման գարգացումը միջմշակութային հաղորդակցում ուսուցանելիս, 2015:
100. Մկրտչյան Ա., Նոր տեղեկատվական-հաղորդակցական տեխնոլոգիաները և ժուռնալիստիկան, 2004:
101. Մովսիսյան Լ., Ժամանակակից ադրբեջանալեզու մամուլի բառապաշարային առանձնահատկությունները հայերենի համեմատությամբ, 2018:
102. Մուրադյան Ա., Հայկական տպագրությունը Երուսաղեմում 19-20 դդ., 2010:
103. Յազըճյան Գ., Հայաստանի 1985-1991 թթ. պարբերական մամուլը, 2001:
104. Յանիկյան Յ., Գովազդը հեռուստատեսությունում. միջազգային փորձը և հայաստանյան իրականությունը (2010-2016 թթ.), 2017:
105. Յոլյան Ա., Գովազդային գործունեության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում, 2016:
106. Նազարյան Հ., Իրանի Իսլամական Հանրապետության հասարակական-քաղաքական կյանքի լուսաբանման առանձնահատկությունները ԱՄՆ-ի էլեկտրոնային լրատվամիջոցներում, 2012:
107. Նալբանդյան Ն., Լրագրողի աշխատանքը արտակարգ իրավիճակներում (ըստ ՀՀ և ՌԴ պատերազմական և ահաբեկչական իրադարձությունների), 2010:
108. Ներսիսյան Ս., Սոցիալական ցանցի դերը հայկական սփյուռքում, 2019:
109. Շալունց Ռ., ԶԼՄ-ների լեզուն և ոճը (ըստ լրագրերի և հեռուստահաղորդումների), 1994:
110. Շահբազյան Լ., Հեռուստատեսության զարգացման արդի միտումներն ու հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, 2010:
111. Չալյան Մ., Արցախյան շարժման լուսաբանումը ամերիկահայ անգլալեզու մամուլում, 2005:

112. Չատունց Շ., «Ավանգարդ» թերթը խրուշչովյան «ձնհալի» տարիներին (1956-1964), 2012:
113. Պետրոսյան Գ., Քաղաքական հաղորդակցման առանձնահատկությունների արտացոլումը ՀՀ ՁԼՄ-ներում, 2007:
114. Պետրոսյան Դ., Գրական բանավեճերը 20-րդ դարակազմի հայ մամուլում, 2008:
115. Պետրոսյան Մ., Մեդիամարքեթինգի զարգացման հիմնախնդիրները ՀՀ առողջապահության ոլորտում, 2018:
116. Պետրոսյան Վ., Ժուռնալիստական էթիկա. հիմնախնդիրները և զարգացման միտումները արդի հայ մամուլում (1998-2008 թթ.), 2010:
117. Սահակյան Տ., Հայոց Մեծ եղեռնի արտացոլումը 1915-1916 թթ. արևելահայ պարբերական մամուլում, 2002:
118. Սայադյան Լ., Քաղաքական զարգացման գործընթացները և արդի ՁԼՄ-ը ՀՀ-ում, 2005:
119. Սարգիզով Լ., Գովազդային գործունեությունը որպես գործարարական գործունեության տեսակ ՀՀ-ում, 2016:
120. Սարգսյան Դ., Հայրենական և միջազգային առաջատար ՁԼՄ-ները ՀՀ աշխարհաքաղաքական կողմնորոշման դիսկուրսում (2010-2015 թթ.), 2016:
121. Սարգսյան Ջ., Միֆաստեղծումը արդի հայ մամուլում (1988-1995 թթ.), 2014:
122. Սարգսյան Ի., Ռուսաց լեզվի մասնագիտորեն կողմնորոշված ուսուցում՝ ՁԼՄ լեզվի հիման վրա ուսուցման ընթացքի ինտելեկտուալիզացիայի տեսանկյունից, 1993:
123. Սարգսյան Ն., Չայնր ֆիլմի կառուցվածքում, 2013:
124. Սարգսյան Ս., Մ. Փորթուգալյանի հասարակական-քաղաքական գործունեությունը և «Արմենիա» պարբերականը, 2016:
125. Սաֆարյան Ա., Ժամանակակից մուլտիմեդիային հարթակների զարգացման միտումները և հեռանկարները (ՀՀ և ՌԴ ՁԼՄ-ների օրինակով), 2022:
126. Սաֆարյան Ա., Հայ գրախրատարակչական գործը Ռուսաստանում 19-րդ դարի երկրորդ կեսին, 2005:
127. Միրունյան Տ., Լեզվաբանական տերմինները «Հանդես Ամսօրյայում» (1887-1900), 2008:
128. Մոդոմոնյան Գ., Արևմտահայ դեմոկրատական մամուլ (XIX դ. 80-ական թթ.), 2007:
129. Մոդոմոնյան Մ., Նորաբանությունները 90-ական թվականների հայ մամուլում, 2005:
130. Ստեփանյան Ա., Գավառական գրականությունը 20-րդ դարակազմի արևմտահայ մամուլում, 2009:

131. Ստեփանյան Է., Հունահայ պարբերական մամուլը (1920-1930 թթ.), 1996:
132. Ստեփանյան Լ., Հեռուստատեսային ռեպորտաժ. զարգացման արդի միտումները, 2008:
133. Ստեփանյան Հ., Ժամանակակից վավերագրական և գեղարվեստական կինոյի ծրագրավորման և ձևաչափի առանձնահատկությունները Հայաստանի հեռուստաընկերությունների եթերում, 2018:
134. Վարդանյան Ի., Կինոգրախոսությունը որպես տեքստաբանական քննության առարկա, 2010:
135. Վարդանյան Մ., Հոգևոր հրապարակախոսությունը «Էջմիածին» ամսագրում, 2001:
136. Վարդանյան Ն., Հեռուստատեսային լրատվական ժանրեր (ՀՀ հեռուստաընկերությունների օրինակով), 2006:
137. Վարդանյան Ռ., ՁԼՄ-ների ինֆորմացիայի դերը ՀՀ զբոսաշրջային գրավչության ձևավորման մեջ, 2022:
138. Վարդումյան Լ., ՀՀ արդի գրական մամուլը, 2014:
139. Տոնոյան Ու., Խորհրդահայ կինեմատոգրաֆիայի կայացումը (1920-1930 թթ.), 2002:
140. Փաշայան Գ., Ժամանակակից հեռուստատեսային վավերագրական կինոյի զարգացման միտումները (1991-2010 թթ. հայկական վավերագրական ֆիլմերի օրինակով), 2013:
141. Ֆլջյան Լ., Անգլալեզու վիրտուալ լրագրային խոսույթի լեզվաոճական յուրահատկությունները, 2010:
142. Коротков А., Шамина О., Журналистика как наука: от предметной области к преподаванию // Вестник МГИМО-Университета. 2011; (1(16)). С. 301. <https://doi.org/10.24833/2071-8160-2011-1-16-300-308>
143. ՀՀ կառավարության որոշում N 1191 ՀՀ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների և որակավորումների ցանկը հաստատելու մասին, 23.10.2014.

Средства массовой коммуникации как объект научного исследования в Республике Армения (на примере диссертаций, 1991-2022 гг.)

*Тарон Даниелян
Нагаш Мартиросян*

Резюме

Ключевые слова: журналистика, пресса, радио, телевидение, онлайн медиа, кино, реклама

Изучение средств и форм воздействия массовой коммуникации с каждым годом расширяет свои предметные области, постоянно обогащаясь всё новыми теоретическими и прикладными концепциями. Начиная с периода независимости, в Республике Армения изменились научные парадигмы исследования СМК. Медиа, как объект научного изучения, вышли из традиционного поля филологических и исторических наук и стали изучаться в системе других научных направлений. Цель нашей статьи – создать научный обзор медиаисследований в Республике Армения и определить место журналистики в этих измерениях. Задача – выявить количественные и качественные характеристики исследований медиасферы. Актуальность работы обусловлена тем, что позволяет составить представление о тематических рамках исследований медиасферы в Республике Армения и может иметь ориентирующую роль для будущих исследователей. При изучении темы и для достижения поставленной задачи нами были использованы принципы количественного и качественного анализа, а также сравнительно-сопоставительный метод. Источниковедческой базой работы является перечень названий диссертаций, которые доступны в разделе «Архив защищенных диссертаций» на сайте Высшей аттестационной комиссии (ВАК) Республики Армения, по соответствующим специальностям. При составлении списка учитывались все диссертационные работы, в названиях которых присутствовало наименование средств массовой коммуникации или форм воздействия массовой коммуникации. Резюмируя аналитический обзор медиаисследований, можно сказать, что средства массовой коммуникации, в качестве объекта научного изучения, являются междисциплинарным явлением. Исследования, посвященные медиасфере в Республике Армения, по направлению «Журналистика» в соотношении с другими научными отраслями в количественном отношении практически равны. С 1991 г. по 2022 годы в Республике Армения исследователи по направлению «Журналистика» не изучали лишь темы по медиалингвистике. Количество узкопрофильных исследований, связанных со СМК и журналистикой, составляет 16 работ, но среди этих диссертаций также можно заметить тематические элементы других научных дисциплин.

**Mass Media as an Object of Scientific Research
in the Republic of Armenia (on the Example of Dissertations, 1991-2022)**

*Taron Danielyan
Naghash Martirosyan*

Summary

Key words: *journalism, press, radio, television, online media, cinema, advertising*

Every year, the study of the means and forms of influence of mass communication expands its scope, constantly enriching itself with new theoretical and applied concepts. Starting from the period of independence, the scientific paradigm of media research has changed in the Republic of Armenia. Media, as an object of scientific study, left the traditional field of philological and historical sciences and began to be studied in the system of other scientific areas. The purpose of our article is to create a scientific overview of media studies in the Republic of Armenia and determine the place of journalism in these dimensions. The task is to identify the quantitative and qualitative characteristics of media research. The relevance of the work is due to the fact that it allows us to get an idea of the thematic framework of media research in the Republic of Armenia and may have a guiding role for future researchers. In order to achieve the set task, we used the principles of quantitative and qualitative analysis, as well as the comparative method during the study of the topic. The source base of the work is the list of dissertations' titles, which are available in the relevant specialties in the "Archive of defended dissertations" section on the website of the Higher Attestation Commission (HAC) of the Republic of Armenia. When compiling the list, all those dissertations were taken into account, in the titles of which there was the name of mass communication media or forms of mass communication influence. Summarizing the analytical review of media studies, we can say that the media, as an object of scientific study, are an interdisciplinary phenomenon.

Research, devoted to the media sphere in the Republic of Armenia in the specialization of "Journalism", in relation to other scientific fields is practically equal in quantitative terms. From 1991 to 2022, in the Republic of Armenia, researchers in the direction of "Journalism" did not study only topics in media linguistics. The number of narrow-profile studies related to mass media and journalism is 16 works, but among these dissertations one can also notice thematic elements of other scientific disciplines.

Ներկայացվել է 09.03.2023 թ.

Գրախոսվել է 13.03.2023 թ.

Ընդունվել է տպագրության 25.05.2023 թ.